

KARDIOLOG
PETR
NEUŽIL

Mluví rychle, a i když sedí, máte pocit, že je v neustálém pohybu. Jinak by nejspíš nemohl stihnout to, co dělá. Léčí, zkoumá, přednáší, v posledních týdnech obletěl několik zemí a taky mu vychází kniha. Srší pozitivní energií a vykolejit ho dokáže snad jen kávovar, který ho nečekaně zradil.

HRDÝ NA DVOJKY Z CHOVÁNÍ

Pane profesore, kolikáté kafe by to dnes bylo, kdyby se neporouchal kávovar? Myslím, že osmé, je teprve odpoledne. Moje denní dávka je tak kolem deseti. To je pohon, na který funguju. Ale nebojte, chvíli vydržím i bez kofeinu.

Právě jste se vrátil z USA, co vás tam vedlo?

Byla to zcela obvyklá cesta. S profesorem, ale hlavně kamarádem Vívkem Reddym, který působí posledních třináct let v New Yorku, se vidáme pravidelně. Už od roku 2000 spolupracujeme na výzkumu převážně v oblasti arytmiologie. Ale pracovní cesty jsem měl nahuštěné už od přelomu srpna

a září. Nejprve jsem byl v Barceloně, pak v Dánsku, na Havaji, v Los Angeles, dvakrát v New Yorku a odtamtud jsem ještě letěl do Portorika.

K nevíte! Nenapadlo vás trochu zvolnit, když jste letos oslavil ty šedesáté narozeniny? Nemám důvod. Ale je pravda, že tu číslouku jsem vnímal docela blbě. Moje buňky jsou sice staré, ale já se pořád cítím mladý, takže zatím O. K., což je asi dar, ne?

Ale pokud vím, nejste zrovna příkladem zdravé životosprávy. Vážně vám stačí pít kafe a jíst jednou denně? Mně to vyhovuje. Když jsem v hotelu, vlastně ještě snídám, ale to nebývá moc

často. A o víkendech, pokud jsem doma s rodinou, jím vlastně normálně. Jinak mě drží to kafe s cukrem. Ostatně, zdá se, že větší dávka kofeinu srdci spíš prospívá.

Co spánek?

Často mi stačí čtyři hodiny, ale pak musím mít den, kdy všechno můžu dopat. Jsem trénovaný. Vivek, tedy můj americký kolega, je u nás každý měsíc tak na tři čtyři dny. To pak musíme jet s celým týmem kardiologie i dalších přidružených oborů třeba od čtvrtka do neděle skoro v jednom kuse.

A s tímto přístupem nabádáte pacienty, aby žili zdravě?

Je docela obtížné definovat, co je to žít zdravě. Nikdy se nepouštím do výkladů o důležitosti pravidelného jídla, zato jim třeba domlouvám, aby zhubli. To snad můžu, když nejsem tlustý, měřím 182 centimetrů a vážím 78 až 79 kilo.

Nejste vy kardiologové v posledních letech takřka jako na roztrhání práve proto, že kradete pacienty kardiologům? Tak jste se jednou vyjádřil.

To jsem řekl v zábavním pořadu a s nadsázkou, ale vlastně jde o celosvětový proces. Díky obrovskému pokroku v kardiologii je dnes skalpel potřeba méně často. Dřívější komplikované postupy se nahrazují stále šetrnějšími a pacient z toho těží. Jen si vezměte, kolik se toho v našem oboru stalo za posledních zhruba sto let. Prvním krokem byl vynález EKG v roce 1903, po dlouhé době následovala echokardiografie, tedy ultrazvukové vyšetření srdce, bypassové operace srdce, implantace kardiostimulátoru, katetrizační intervence věnicových tepen, i takzvaná angioplastika...

Nemám nejmenší pochybnost.

A dnes nemusíme při této intervenci katetr zavádět ani přes tříslu. V posledních deseti letech se většina angioplastik s implantací stentů, tedy výztuží tepen, provádí z ruky.

Myslíte, že kardiologie a kardiologie chirurgie jednou splynou? Nebo jste to před časem řekl taky jen v nadsázce?

Hmmm... já spíš musím vědět, ne myslet. O něčem vypovídá fakt, že už 99 procent nemocných s infarktem myokardu je ošetřeno šetrnou katetrizační metodou.

Na nových metodách ve vašem oboru jste se hodně podílel. Jakého prvenství si nejvíc považujete?

Těžko vybírat, každý posun měl význam. S profesorem Reddym jsme v roce 2004 poprvé použili mrazicí balonkový katetr k odstranění fibrilace síní. Velkým skokem byl

FOTO SOKROVÝ ARCHIV PETRA NEUŽILA

- 1 **VE SVĚTĚ.** Kvůli své práci hodně cestuje. Zde je v Kalifornii v Animal Lab.
- 2 **POHLED DO HISTORIE.** U modelu prvního kardiostimulátoru z roku 1958.
- 3 **NAROZENINY.** Při letošní oslavě mu přišlo pogratulovat mnoho osobností.
- 4 **S KOLEGY.** Přátelská výměna názorů při tradiční konferenci Prague Rhythm.

první bezdrátový kardiostimulátor na světě. V posledních čtyřech letech jsme doslova proboxovali novou metodu léčby fibrilace síní s využitím pulzního pole, kdy se kritické místo pro vznik arytmiie nepálí a nemrazí, ale narušujete celistvost buněčné membrány svalové buňky srdce.

Nešlo by to říct pro nás laiky trochu jednodušeji?

Ta léčba je geniální v tom, že působí vysoce selektivně na buňku srdečního svalu. S touto metodou máme u nás v Nemocnici Na Homolce zaléčeno nejvíc pacientů na světě. V našem výzkumu a vývoji nových metod se ale zaměřujeme i na přesahové výkony mimo tento obor arytmiologie.

Pokud jde o nemoci srdce, asi nejvíc se lidé bojí infarktu. Oprávněně?

Samořejmě, ischemická choroba srdce je stále dominantním onemocněním. Je potřeba zasáhnout co nejrychleji. Ale taky akutní infarkt myokardu souvisí s život ohrožující arytmií. Lidé, co umírají na ulici na infarkt, umírají vlastně na fibrilaci komor, kdy se srdce mechanicky prakticky zastaví. Proto jsou tak zásadním vynálezem automatické externí defibrilátory, které umí elektrickým výbojem obnovit správný srdeční rytmus.

Jak se vůbec přihodilo, že v kardiologii patříme ke světové špičce? Přijde mi, že mnohé jiné medicínské obory se tak rychle nevyvíjejí.

Já bych to tak neviděl. Pokroku možná pomohlo, že se kardiologové vymkli z kontroly internistů. A taky nejde jen o to, chodit v plášti a nosit fonendoskop kolem krku. (směje se) Intervenční kardiolog musí být chytrý, akční i zručný zároveň.

VYMYSLIL JSEM, ŽE OMDLÍM

Podle vlastních slov jste v mládí patřil ke zlaté mládeži.

Jak se to projevovalo?

Asi jsem trochu zlobil. Na gymplu jsem dvakrát dostal dvojku z chování.

Mám pocit, že řada úspěšných lidí se ráda přiznává ke dvojkám z chování. Není to nakonec nějaká známka kreativity? Za co jste je inkasoval?

Jednou jsem utekl z branného cvičení. A jindy z chmelové brigády. Bylo to v jedné zapadlé vesnici a já měl kousek odtud příbuzné. Chtěl jsem je navštívit, tak jsem si vymyslel, že na poli omdlím. Měl jsem to promyšlené. Přijela záchranka, odvezla mě do nemocnice v Rakovníku a já se pak ještě nechal sanitou odvézt k tetě do Chrástan.

A samozřejmě se to provalilo.

Jasně. Hrozila mi za to dokonce trojka z chování, ale zachránil mě češtinář Miloš Hoznauer, který to uhrál na dvojku. Mimochodem na vysvědčení mi omylem napsali jedničku a já se o tu dvojku musel přihlásit. Byl jsem na ni totiž vlastně hrdý.

Jak se zdá, kantoři to s vámi neměli zrovna jednoduché.

Ale ani já s nimi. Zrovna zmíněný češtinář Miloš Hoznauer mi dával docela zabrat. Jen jedinkrát mi dal jedničku, jinak samé dvojky, a navíc zpochybňoval moje literární pokusy, což trochu nalomilo moji sebedůvěru. Na gymnáziu jsem vydával školní časopis a začal psát povídky, původně jsem chtěl být novinářem. Pak jsem o panu profesorovi dobrých třicet let nevěděl, ale asi před osmi lety

JIŘÍ BARTOŠKA.

Právě spolu zahajují kampaň proti kouření.

jsem byl u Josefa Klímy v pořadu na Primě a tam mi ho po letech našli. Bylo milé, že nás svedli dohromady.

Takže se váš češtinář kdysi možná nevědomky přičinil o to, čím dnes jste. Ještě žije?

No ježíšmarjá. Je mu 93 let a stále vydává knihy. A představte si, že se po letech stal mým pacientem a já mu vyléčil i jeho

arytmii. On o ní napsal i báseň: Srdce mi bije v rytmu arytmie.

Chtěl jste být novinářem, jak jste si našel vztah k medicíně?

Věděl jsem, že lékařská fakulta je jednou z nejtěžších, a to pro mě byla výzva. Nultý ročník jsem strávil na patologii. Pro osmnáctiletého kluka s kázeňskými problémy to byla neocenitelná škola života. Ocitnete se mezi mrtvolami, kde padnete s prominutím na držku. Hodně mě to zocelilo a pomohlo mi to vyznat se v lidech. Taky vyřešit otázku, co chci v životě dělat.

Ví se o vás, že máte umělecké zájmy, stiháte si na ně při svém pracovním nasazení nalézt čas?

Blbě, protože mě medicína oloupila téměř o všechnen volný čas. Hrával jsem na klavír, na základní škole jsme měli dokonce kapelu Blue Stars. Už nehraju, ale občas píšu. Třeba na cestách, když letím do Ameriky, si zapíšu na letišti nějaký nápad a pak z něj něco vytvořím. Před dvěma lety mi vyšla

knížka V zákulisí srdce, takové povídky o životě s autobiografickými prvky. Dávám tam svoje zážitky, ale zároveň je to trochu fikce. Za to může náš velký popularizátor vědy a autor úžasných knížek Karel Pacner.

Inspiroval vás?

On mě k té knížce doslova donutil. Bohužel už není mezi námi. Dělal jsem mu dva výkony na srdci, ale vlastně zemřel zbytečně. Tak to někdy bývá, když si starší člověk po nešťastném pádu zlomí krček a ulehne.

MARTA MÁ NA MĚ ČÍSLO

Plánujete další spisovatelské počiny?

Zrovna v těchto dnech mi vychází druhá knížka – pod názvem V hlavní roli srdce. Trošku se bojím, až bude na pultech, protože je víc o mně a mém okolí.

Co na sebe prozrazujete?

Popisuju hlavně, ale nejenom svoje fungování v době covidové. Vlastně jen díky téhle pandemii jsem na psaní našel trochu času. Teď už bych to nezvládl. Navzdory všem omezením jsem se při covidu snažil nepolevit ani ve výzkumu, což v době, kdy nesměl nikdo

cestovat, bylo těžké. Chtělo to značnou vynalézavost, aby se to podařilo. A o tom je trochu ta kniha. První výjimku udělil Vívkovi bývalý ministr zdravotnictví Adam Vojtěch, v USA to musel potvrdit ještě velvyslanec Hynek Kmoníček, a pak se povedlo dostat sem i jiné odborníky z USA a Izraele. Byla to trochu divočina. Tohle je třeba mail z americké ambasády, kde mám povolení letět v době zákazu: „... v nejvyšším zájmu Spojených států!“ (dokument se smíchem ukazuje)

Jako bych v tom poznávala někdejšího gymnazistu, který se nechal odvézt z chmelu sanitkou k tetě.

Hlavní pro nás bylo, že jsme mohli dál pracovat.

Vy musíte mít hodně tolerantní manželku, když jste skoro pořád pryč.

Není to zas tak často, ale možná právě proto jsme pořád spolu. Přece se říká, že největší zátěží a rizikem pro manželství je právě společná dovolená. Ale nemyslete si, žena je právnička a v řadě případů má doma hlavní slovo. Ochraňuje naše soukromí a to je

V PĚTI ČÍSLECH

60

Jubileum oslavil letos, narodil se 1. února 1962 v Praze.

2009

Stal se primářem kardiologického oddělení Nemocnice Na Homolce.

2

Vychází mu druhá kniha, s názvem V hlavní roli srdce.

2017

Má celosvětové prvenství v použití pulzního pole v léčbě fibrilace síní.

5

Tolik let je držitelem prestižní Jeseniovy ceny, která se uděluje lékařům s největším přínosem pro pokrok v medicíně.

FOTO: SOUKROMÝ ARCHIV PETRA NEUŽILA

velmi dobře. Kulturní a společenské akce téměř nestíháme, ale máme oba velkou slabost pro Martu Kubišovou. Uznáváme ji nejenom jako bojovnici proti komunismu. Pro moji ženu je Marta hlavně symbolem člověka, který měl kredit, mohl ho zneužít a neudělal to. Líbí se jí, že zůstala tak krásně normální.

Před lety jste řešil její infarkt, od té doby jste v kontaktu?

No právě, to bylo právě na její narozeniny 1. listopadu 2015. Od té doby má na mě Marta telefon a hodně si voláme. Nejenom kvůli zdraví. Je skvělé, že se dostala i ze svých letošních potíží, protože v létě měla namále. Ne dávno jsem byl v Lucerně na Noci s legendou, což je její tour k osmdesátinám. Přestože už nezpívá, je zase v kondici a z toho mám velkou radost. Jsou podobné typy s Carmen, tedy Hanou Hegerovou, která byla taky naší letitou pacientkou. Vyléčili jsem ji tady z těžkého infarktu. Zemřela bohužel taky kvůli zlomenné kyčli. I tak se dožila skoro devadesátky.

PACIENTI, ŽÁDNÍ KLIENTI

Vidím, že si VIP pacienty z uměleckého světa hýčkáte.

Tak bych to neřekl. Všechny pacienty léčím stejně pečlivě, jinak by to ani nešlo.

DOKTOR MUSÍ UMĚT JEDNAT S LIDMI, TO JE ZÁSADNÍ. ALE ŽE BY MĚL ZROVNA STUDOVAT PSYCHOLOGII? TO BY BYLO ASI MOC.

Nevadí vám někdy, že si dnes někteří nemocní můžou všechno nastudovat na internetu a pak chtějí radit?

S tím nemám problém. Samozřejmě se občas objeví takový ten typ inženýra, který si o své nemoci zjišťuje všechna možná fakta, ale čím víc je pacient edukovaný, tím je to lepší. Na druhé straně tvrdím, že pacient nikdy nemůže být klientem.

Ale! Nadřazený přístup lékaře k nemocnému se u nás přece už léta kritizuje.

To je blbost. Já se k nemocným nikdy nechovám nadřazeně. Mám rád, když aktivně spolupracují, ale není to vztah rovného s rovným. Pracujete totiž s člověkem, který není v normální kondici. Trpí, má nějaký neduh a jeho psychika je tou nemocí narušená. Doktor samozřejmě musí umět jednat s lidmi, to je zásadní. Musí být takový psycholog

amatér, ale že by měl zrovna studovat psychologii? To by bylo asi moc.

A umíte nemocnému všechno vysvětlit tak, aby porozuměl?

Každopádně se o to snažím. Všichni dnes žijeme zrychleně, komunikujeme esemeskami, mluvíme ve zkratkách, někdy zase až příliš odborně a myslíme si, že nám pacient rozumí. Proto jsme taky s kolegy napsali knihu, ve které všechno o srdci vysvětlujeme triviálním jazykem, tak aby tomu rozuměl i jednoduchý člověk. Kniha se jmenuje Praktický průvodce současnou kardiologií a nedávno nám ji pokřtil Jiří Bartoška.

Taky váš pacient?

Samozřejmě, doporučil mi ho profesor Robert Lischke, přednosta 3. chirurgické kliniky z Motola. A kromě jeho kardiálních laskomin jsme se pokusili odnaučit ho kouřit. Robert ho vzal do kleští, a světe div se, Jirka Bartoška devět měsíců na cigaretu zapomněl. Nikdo nevěřil, že to dokáže. Bohužel, šlo jen o přechodnou dobu, ale my se nevzdáváme.

Nepomáhal vám s tou osvětou taky pan profesor Pafko, známý kritik kouření, jehož je profesor Lischke v Motole nástupcem?

V tomhle konkrétním případě ne, ale profesora Pafka si neskutečně vážím. I když on nemá rád, jak to pořád říkám. Ale já to budu asi říkat dál!

Zaslechla jsem, že máte už stejně jako on vlastní židli v Divadle Ungelt. Jak se to stalo?

Jednou jsem do divadla přišel a zjistil, že tam mají židle renomovaní lékaři, profesor Pafko, profesor Beneš, profesor Pirk... Tak jsem si pomyslel, asi jsem takový „nobody“, když žádnou židli nemám. Ale už je to vyřešeno. Majitel divadla Milan Hein mě vybědl, takže jsem přinesl židli z třicátých let po mém prastrýci. Je to taková kovová baťovka s dřevěnými opěrkami, pěkně pérovací a on na ní vystudoval medicínu. Mimochodem tomu prastrejdovi nevděčím jen za tu židli.

Za co ještě?

Byl to takový sympaticky rozevlátý bohém a lékařskou fakultu vystudoval kvůli druhé světové válce až v padesáti letech. Právě on mě asi nejvíc inspiroval ke studiu medicíny. ■ ivana.karaskova@mfdnes.cz

VELKÝ ÚSPĚCH.

Jako první na světě zavedl v roce 2012 bezdrátový kardiostimulátor do pravé komory srdeční. Deset let poté zavedl první dvoudutinový bezdrátový kardiostimulátor, tedy do pravé síně a pravé komory.

FOTO: PETR TOPIČ/MAFRA

